



תורה אור • פרשת וישלח • מאמר 3

ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם כו'

”ויאמר יעקב: 'אלקי אבי אברהם...'”



שני המחנות של יעקב והמתנה יוצאת הדופן שנתן לעשו היו מכוונים: כדי להמשיך את האור המקיף הבלתי מוגבל של תהו, היה על האתערותא דלתתא שלו לשקף את תהו עצמו, בלי החלוקות והמידות המדויקות ששייכות לתקון ולתורה.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל
אבי הרבי, רבי לוי יצחק



Likkutei Torah

הפרשה החסידית

likkuteitorah.com/he/torah-ohr/vayishlach/3/

הנקודה

שני המחנות של יעקב והמתנה יוצאת הדופן שנתן לעשו היו מכוונים: כדי להמשיך את האור המקיף הבלתי מוגבל של תהו, היה על האתערותא דלתתא שלו לשקף את תהו עצמו, בלי החלוקות והמידות. המדויקות ששייכות לתקון ולתורה.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

יעקב מתפלל שהאורות המקיפים של האבות יסייעו לו להמשיך את האור של תהו, שיציל אותו גם מעשו. מדוע חילק את אנשיו לשני מחנות? בעולם התקון הספירות מסודרות בשלושה קווים, ותפארת מחברת בין חסד לגבורה; בתהו המדות עמדו בנפרד, ולכן היו רק שני קווים. הסיבה לכך היא שבתהו היו אורות עזים בכלים קטנים, כמו דיין צר־אופקים שרואה רק זכות או רק חובה, ואילו בתיקון הכלים רחבים, כמו דעת רחבה שמסוגלת להכיל את שניהם. מכיוון שהאתערותא דלתתא צריכה להתאים לשפע שהיא מבקשת להמשיך, יעקב דימה את עצמו לתהו וחילק את אנשיו לשני מחנות. אותו עיקרון מסביר גם את מתנתו: בניגוד לקרבנות התורה, שחייבים להיות טהורים ונשחטים, ושיש בהם פרטים מדויקים רבים, משום שהתורה נמשכת מתיקון המצומצם, יעקב שלח בעלי חיים טמאים וחיים, שכן אור אין סוף של תהו נושא הכול. בדומה לחזיר שעתיד להיטהר בעתיד, ולגמלים ששורשם נעלה, הדבר התאפשר רק ליעקב, לפני מתן תורה; עבורנו, איסורי התורה מוחלטים.

מבנה

1	תפילתו של יעקב	¶1
יעקב מבקש שהאורות המקיפים של האבות יסייעו לו להמשיך את האור של תהו, וכך להינצל מעשו.		
2	שני קווים ושלושה	¶2-4
המדות הנפרדות של תהו יוצרות שני קווים, ואילו המדות המשולבות של תיקון יוצרות שלושה; ההבדל נובע מהיחס בין האורות לכלים, והאתערותא דלתתא צריכה להתאים לשפע שהיא מבקשת להמשיך.		
3	שני המחנות	¶5
יעקב חילק את אנשיו לשני מחנות כדי לשקף את תהו ולהתחבר לאור המקיף שלו.		
4	המתנה לעשו	¶6-9
בניגוד לקרבנות המדויקים של תיקון, המתנה של יעקב לעשו — בעלי חיים טמאים וחיים — התאימה לאור אין סוף של תהו.		
5	הגמלים, החזיר והגבולות שלאחר מתן תורה	¶10
הטמא עתיד להתעלות בעתיד ולגמלים יש שורש נעלה, אבל לאחר שניתנה התורה אי אפשר להעלות את מה שהיא אוסרת.		

תהותהו

העולם הקדמון של אורות עזים בכלים קטנים, שבו המדות עמדו בנפרד, כל אחת לעצמה; כליו נשברו.

תקונתקון

העולם המסודר של פחות אורות וכלים רחבים, שבו המדות פועלות יחד בשלושה קווים.

שלושה קוויםג' קוין

ימין (חסד), שמאל (גבורה) ואמצע (תפארת); קו האמצע מחבר בין שני האחרים ומאזן אותם.

אור מקיףאור מקיף

אור גדול מכדי להיכנס לכלי, והוא משפיע עליו מבחוץ; האור של תהו הוא מסוג זה.

מיין נוקבין ומיין דוכריןמ"ן ומ"ד

ה"מים הנוקביים" של התעוררות מלמטה וה"מים הזכריים" של השפעת מלמעלה; הצורה של הראשון מעצבת את השני.

אורות וכליםאורות וכלים

ההתגלות האלוקית והמבנים שמכילים אותה; היחס ביניהם מבדיל בין תהו לתיקון.

קטע 1 • 11

תפילתו של יעקב

1 ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם¹ כו'. פיי שהתפלל שימושך אליו המקיפים דקדושה של האבות לעזור לו שיוכל להמשיך המקיף דתהו הנ"ל שיתגלה למטה ועייז ג"כ הצילני נא מיד עשו² כו' שלמטה.

"ויאמר יעקב: אלקי אבי אברהם..." פירושו שהתפלל שהאורות המקיפים הקדושים של האבות יימשכו אליו ויסייעו לו להמשיך את האור המקיף של תהו שהוזכר לעיל, כדי שיתגלה למטה; ועל ידי כך גם תתקיים בקשתו: "הצילני נא מיד עשו..." שלמטה.

לפני פגישתו עם עשו התפלל יעקב אל "אלקי אבי אברהם ואלקי אבי יצחק". המאמר מפרש זאת כבקשה שה"אורות המקיפים" הקדושים של האבות — דרגות של אור אלקי נשגב מכדי להיקלט בפנימיות — יבואו לעזרתו, כדי שיוכל להמשיך את האור המקיף של תהו שנידון במאמר הקודם ולגלותו בעולם הזה. לאחר שהאור העליון הזה יימשך, תיענה גם בקשתו להינצל מעשו, עשו שלמטה.

קטע 2 • 21-4

שני קווים ושלשה

2 ויחץ את העם³ כו' לשני מחנות כו'. הנה הטעם שחלק לשני מחנות דוקא. יוכן ע"פ הקדמה הידועה שעיקר ההפרש בין עולם התהו לעולם התקון.^{4,5}

"ויחץ את העם... לשני מחנות..." הטעם לכך שחילק דווקא לשני מחנות יוכן על פי ההקדמה הידועה, שעיקר ההבדל בין עולם התהו לעולם התקון [הוא כך].

יעקב, שחש מפני עשו, חילק את אנשיו ואת צאנו לשני מחנות. המאמר שואל מדוע דווקא לשניים, ומשיב על יסוד ההבדל הבסיסי בין תהו, העולם הקדמון שנשבר, לתיקון, העולם המסודר שבא אחריו.

שבעולם התהו היו הספירות מפורדים זה תחת זה אבל בעולם התקון הם בציר קוין⁶ דהיינו ג' קוין ימין ושמאל ואמצע שהקו האמצעי

בעולם התהו היו הספירות נפרדות, זו תחת זו; ואילו בעולם התיקון הן מסודרות בצורת קווים, כלומר בשלושה קווים: ימין, שמאל ואמצע, כאשר הקו האמצעי

בתהו עמדה כל ספירה בפני עצמה, זו מתחת לזו, ללא התכללות. בתיקון מסודרות הספירות בשלושה קווים: קו ימין, שבראשו חסד; קו שמאל, שבראשו גבורה; והקו האמצעי

הוא המחבר ומייחד ג"כ ב' הקוין דימין ושמאל להיות מתכללים יחד כידוע דת"ת הוא הממוצע בין חו"ג ומחברם יחד

הוא המחבר ומייחד גם את שני הקווים, ימין ושמאל, כך שיתכללו זה בזה. כידוע, תפארת היא הממוצע בין חסד וגבורה ומחברת אותם יחד

הקו האמצעי, שבראשו תפארת, מאפשר לתיקון לפעול: הוא מאזן בין חסד לריסון, כך שכל אחד מהם כולל גם משהו מחברו. הרמוניה זו בין הפכים היא בדיוק מה שהיה חסר בתהו

ולכך ישראל שהם בבחי' התקון אומרים גי'פ קדוש⁷ דוקא וכתוב בהם גי'כ והייתם לי סגולה⁸ שהסגוי'ל הוא ג' נקודות בחינת ימין ושמאל ואמצע כו'

לכן ישראל, שהם בבחינת תיקון, אומרים דווקא שלוש פעמים "קדוש"; וגם נאמר עליהם: "והייתם לי סגולה", שכן הסגול הוא... שלוש נקודות, כנגד ימין, שמאל ואמצע.

מכיוון שעם ישראל שייך לסדר של תיקון, השבח שלו בנוי בתבנית משולשת: "קדוש קדוש קדוש". גם המילה "סגולה" שנאמרה על ישראל רומזת לכך, שכן בניקוד סגול יש שלוש נקודות, המסודרות ימין, שמאל ואמצע.

אבל בעולם התהו שהיו בבחי' פירוד זת"ז ולא נתייחדו יחד הי"ז רק בחי' ב' קוין שהחסד הוא בפ"ע והגבור' הוא בפ"ע.

אבל בעולם התהו, שבו הייתה הפרדה, זה מזה, ולא התייחדו יחד, יש רק בחינה של שני קווים: החסד בפני עצמו והגבורה בפני עצמה.

לעומת זאת, בתהו עמדו המדות בנפרד ולא התכללו זו בזו, ולכן היו בו למעשה רק שני קווים. החסד פעל כחסד בלבד והגבורה כגבורה בלבד, בלי דבר שיתווך ביניהם.

3 וכמ"ש ביאור הדברים כמ"א שהענין הוא לפי שבתהו היו האורות מרוכים והכלים מועטים ולכן מצד קוטן

וכפי שנתבאר במקום אחר, העניין הוא שבתהו היו האורות מרוכים והכלים מועטים, ולכן, מפני קטנות

כעת מסביר אדמו"ר הזקן מדוע בתהו היו רק קווים נפרדים. בתהו היה האור מרובה, ואילו הכלים — המבנים שנועדו להכיל אותו ולבטא אותו — היו מועטים וקטנים.

הכלי לפ"ע האור ע"כ אין הכלי יכולה להכיל ב' הפכים חו"ג יחד עד"מ באדם מי ששכלו קטן לא יכיל ב' הפכים כלל

הכלי ביחס לאור, אין הכלי יכול להכיל שני הפכים, חסד וגבורה, יחד. למשל, באדם: מי ששכלו קטן אינו יכול להכיל שני הפכים כלל.

כלי קטן, המוצף באור עז, אינו יכול להכיל בעת ובעונה אחת שתי מדות מנוגדות, כמו חסד וגבורה. הוא ממחיש זאת באמצעות אדם שדעתו צרה, שאינו מסוגל להחזיק במחשבתו שתי אפשרויות מנוגדות יחד.

אלא אם יטה שכלו לזכות לא ימצא אז שום שכל לחוב ולא יסבול שום נטיה לחוב בלבו אלא רק טוב וחסד בלבד.

אלא שאם יטה שכלו לזכות, לא ימצא אז שום טעם לחייב, ולא יסבול בלבו שום נטייה לחובה, אלא רק טוב וחסד בלבד.

אדם כזה, ברגע שהוא נוטה לזכות משהו, אינו רואה כלל טיעון לחובה ואינו יכול לשאת את המחשבה על כך. כל לבו נתון אז לטוב ולחסד בלבד, ואין בו מקום לדבר אחר.

4 ובהיפוך כאשר יטה לחוב לא יסבול כלל נטיה לזכות ונמצא אינו בקו א' תמיד פעמים בקו הימין לזכות ופעמים בקו השמאל לחוב

ולהפך: כשהוא נוטה לחובה, אינו יכול לשאת כלל נטייה לזכות. נמצא שהוא תמיד בקו אחד בלבד: לפעמים בקו ימין, לזכות, ולפעמים בקו שמאל, לחובה.

אותו אדם שדעתו צרה, כשהוא נוטה לחובה, אינו יכול לשאת שום טיעון לזכות. לכן הוא נמצא תמיד בקו אחד בלבד: לפעמים כולו בקו ימין, חסד, ולפעמים כולו בקו שמאל, דין.

והרי הקוין מפורדי' שכשהוא בבחי' חסד לא יוכל לסבול בחי' דין וכן להיפוך וזהו הנק' בחינת ב' קוין שהחסד הוא בפני עצמו והגבורה בפני עצמה.

הרי שהקווים נפרדים, שכן כשהוא בבחינת חסד אינו יכול לשאת את בחינת הדין, וכן להפך. זוהי בחינת שני קווים: החסד בפני עצמו והגבורה בפני עצמה.

זהו פירוש המושג "שני קווים": הקווים נפרדים, ולכן כשהחסד פועל אין מקום לדין, ולהפך. כל מדה פועלת לבדה.

אבל בתקון שהת' מכריע בין חו"ג⁹ היינו שגם בשעת הדין יוכל להיות גי' נטיה לזכות וכן להיפך לפי שבתקון האורות מועטים והכלים מרובים

אבל בתיקון, שבו תפארת מכריעה בין חסד וגבורה, הכוונה היא שגם בשעת הדין יכולה להיות נטייה לזכות, וכן להפך, משום שבתקון האורות מועטים והכלים מרובים.

בתיקון תפארת "מכריעה" בין חסד לגבורה, ולכן גם בשעת דין יכולה להיות נטייה לרחמים, וכן להפך. הדבר מתאפשר משום שבתקון האורות מועטים והכלים מרובים.

נמצא הכלי רחב לקבל גם ב' הפכים וכמו באדם שדעתו רחבה יוכל לסבול ב' הפכים יחד וישכנו במוחו ולבו שמצד זה יש סברא לזכות

נמצא שהכלי רחב דיו לקבל גם שני הפכים. הדבר דומה לאדם שדעתו רחבה, שיכול לשאת שני הפכים יחד, והם שוכנים במוחו, ובלבו: מצד זה יש טעם לזכות,

כשהכלים מרווחים יש מקום להחזיק גם בהפכים בעת ובעונה אחת. כך אדם שדעתו רחבה יכול להחזיק במוחו ובלבו שתי דעות מנוגדות, ולראות מצד אחד טעם לזכות, ובו בזמן לראות מצד אחר טעם לחייב.

אע"פ שמצד אחר יש סברא לחוב כו' והרי בתקון מתייחדים חו"ג יחדו וזהו ענין ג' קוין. (ועמ"ש מזה לקמן פ' יתרו בד"ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה)

אף שמצד אחר יש טעם לחייב... הרי שבתקון חסד וגבורה מתייחדים יחד, וזהו ענין שלושת הקווים. (וראו מה שכתוב על כך להלן, בפרשת יתרו, במאמר המתחיל "להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה").

אדם כזה מחזיק בשתי הדעות בעת ובעונה אחת. שילוב זה של חסד וריסון הוא משמעות המושג "שלושה קווים". אדמו"ר הזקן מפנה למאמר בפרשת יתרו על "האבות הן המרכבה" להרחבה בעניין.

ואמנם בעובדא זו דיעקב ועשו שהיה יעקב צריך להמשיך לו המקיף דתהו שהוא בחי' האור דתהו שבלי גבול כו' לכך הוצרך להעלות מ"ן לשם.

אך בפרשה זו של יעקב ועשו, שבה היה על יעקב להמשיך אליו את האור המקיף של תהו — בחינת אור התהו שאין לו גבול... — היה עליו להעלות לשם מ"ן.

במפגשו עם עשו היה על יעקב להמשיך את האור המקיף של תהו, האור הבלתי מוגבל ששום כלי אינו יכול להכיל. לשם כך היה עליו להעלות מ"ן — מונח קבלי ל"מים נוקבין", אתערותא דלתתא המעוררת המשכה מלמעלה.

וידוע שהמ"ן צריך להיות לפי אופן ההמשכה שרוצה להמשיך משום שלפי אופן ההעלא' כך היא ההמשכה.

וידוע שהמ"ן צריך להיות בהתאם לאופן ההמשכה שרוצים להמשיך, משום שאופן ההעלאה קובע את אופן ההמשכה.

עיקרון בקבלה הוא שאתערותא דלתתא צריכה להתאים לסוג השפע שרוצים להמשיך. צורת העלייה קובעת את צורת ההמשכה, ועיקרון זה מסביר בפסקה הבאה את שני המחנות של יעקב.

קטע 3 • 51

שני המחנות

5 והואיל וכן מאחר שבתהו היה רק ב' קוין כנ"ל לכך הוצרך יעקב לעשות עצמו ג"כ בדוגמא זו.

ומכיוון שכך, מאחר שבתהו היו רק שני קווים, כנזכר לעיל, היה גם על יעקב לעצב את עצמו בדוגמא זו.

מכיוון שבתהו היו רק שני קווים ויעקב ביקש להמשיך את אורו, היה עליו לעצב את עצמו באותה תבנית. האתערותא דלתתא שלו הייתה צריכה לשקף את מבנה הדרגה שאליה ביקש להגיע.

וזהו ויחץ את העם¹⁰ כו' לשני מחנות להיות דוגמת עולם התהו שלשם היה זת"ז ולא בציור ג' קוין כנ"ל ועי"ז יתקשר בעולם התהו להמשיך האו"מ כו'.

וזהו ויחץ את העם... לשני מחנות: כדי להיות בדוגמת עולם התהו, שבו [הספירות] היו זו תחת זו ולא בצורת שלושה קווים, ...כנזכר לעיל; ועל ידי כך יתחבר לעולם התהו וימשיך את האור המקיף.

זו הסיבה שחילק את אנשיו לשני מחנות: כדי לשחזר את מבנה התהו, שמדותיו עמדו בנפרד ולא היו מסודרות בשלושה קווים. באמצעות הדמיון הזה התחבר לתהו ויכול היה להמשיך את האור המקיף שלו.

קטע 4 • 61-9

המתנה לעשו

6 ומזה הטעם עצמו יובן הטעם מה שהקריב יעקב המנחה עזים מאתים¹¹ כו'. שענין מנחה זו היא העלא' מ"ן להמשיך המקיף הנ"ל והוא

ומאותו טעם עצמו יובן מדוע הקריב יעקב את המנחה: "עזים מאתיים...". עניינה של מנחה זו הוא העלאת מ"ן כדי להמשיך את האור המקיף הנזכר לעיל, והיא

אותו הסבר עצמו מבהיר את מנחתו של יעקב לעשו — מאתיים עזים ושאר בעלי החיים. מנחה זו הייתה העלאת מ"ן שלו, קרבן מלמטה שנועד להמשיך את האור המקיף של תוהו

ע"ד ענין הקרבנות שהם העלאת מ"ן להמשיך מ"ד כנודע ואעפ"כ היתה מנחתו שלא ע"ד אופן ומשפט הקרבנות שבתורה כו'. בהיות שמעשה הקרבנות הוא מבהמות טהורים ושחוטים דוקא. אך השחיטה כשירה בזר.¹²

בדומה לעניין הקרבנות, שהם העלאת מ"ן להמשיך מ"ד, כידוע. ואף על פי כן, מנחתו לא הייתה לפי האופן והדין של קרבנות התורה... שכן הקרבנות נעשים דוקא מבהמות טהורות, ולאחר שחיטה. אך השחיטה כשרה בזר

בכך היא דומה לקרבנות המקדש, שגם הם אתערותא דלתתא המביאה המשכה מלמעלה, מ"ד — "מים דוכרין". עם זאת, מנחת יעקב לא נעשתה לפי דיני הקרבנות: הקרבנות צריכים להיות מבהמות טהורות, ולעבור שחיטה. המאמר מוסיף בדרך אגב ששחיטה יכולה להיעשות גם בידי מי שאינו כהן

7 ולא מצינו קרבן בתורה בחי רק בשעיר דעזאזל וגם בקרבנות לא היו מקריבים רק החלב והדם.

בתורה איננו מוצאים קרבן שהוקרב בעודו חי, מלבד השעיר לעזאזל; וגם בקרבנות האחרים הקריבו רק את החלב ואת הדם

בתורה אין קרבן שהוקרב בעודו חי, מלבד השעיר שנשלח לעזאזל ביום הכיפורים. גם בקרבנות הרגילים הקריבו על המזבח רק את החלב ואת הדם.

והמנחה הזאת ששלח יעקב לעשו היו בהמות טמאות ג"כ כמ"ש גמלים מניקות¹³ כו'. וגם שהן חיינ ולא שחוטין

אבל במנחה הזאת ששלח יעקב לעשו היו גם בהמות טמאות, כפי שנאמר: "גמלים מניקות" וכו'; וגם הן היו חיות ולא שחוטות

במנחה של יעקב היו, לעומת זאת, גם בהמות טמאות, כגון הגמלים המניקות שנזכרו בפסוק, וכולן נשלחו חיות ולא שחוטות. אלה בדיוק הדברים שהלכות הקרבנות שוללות

והענין הוא משום שהעלאת מ"ן שהיא המנחה דיעקב הוא להמשיך מ"ד מבחי המקיף דעולם התוהו.

והעניין הוא שהעלאת מ"ן, שהיא מנחת יעקב, נועדה להמשיך מ"ד מבחינת המקיף של עולם התוהו

הסיבה היא שההתערורות של יעקב מלמטה נועדה להמשיך שפע מן המקיף של עולם התוהו. מכיוון שהיעד היה שונה, גם סוג המנחה היה שונה.

8 והמ"ן והמ"ד דעולם התהו הוא משונה ובאופן אחר מן המ"ן ומ"ד דעולם התקון שהוא ענין הקרבנות שבתורה שהתורה היא מבחי' עולם התקון דאצילות והיינו

והמ"ן והמ"ד של עולם התהו שונים, ומתנהלים באופן אחר מן המ"ן והמ"ד של עולם התקון, שבהם עוסקים הקרבנות שבתורה, שכן התורה היא מבחינת עולם התקון שבאצילות. כלומר,

ההתעוררות מלמטה והשפעה מלמעלה של עולם התהו שונים מאלה של עולם התקון. הקרבנות שייכים לעולם התקון, מפני שהתורה עצמה נמשכת מעולם התקון שבאצילות.

כי עולם התקון הוא בחי' אור פנימי שהאורות מתצמצמים ונתפסי' בתוך הכלי ומאחר שהאור יכול להתיישב בתוך הכלי זהו הוראה שכבר נתצמצם האור בצמצומים רבים

עולם התקון הוא בחינת אור פנימי, שבו האורות מצטמצמים ונקלטים בתוך הכלים. מכיוון שהאור יכול להתיישב בתוך הכלי, הרי זה מעיד שהאור כבר הצטמצם בצמצומים רבים,

עולם התקון הוא עולם של "אור פנימי" — אור שהצטמצם במידה כזאת שהוא יכול להיקלט בתוך כלי. העובדה שהאור יכול להתיישב בכלי מלמדת שהוא כבר עבר צמצומים רבים.

וכמ"ש בע"ח שבתקון האורות מועטים כו'. לכן התורה שנמשכת משם היא ג"כ בבחי' דקדוקים וצמצומים.

כפי שכתוב בעץ חיים שבתקון האורות מועטים וכו'. לכן גם התורה, שנמשכת משם, מתאפיינת בפרטים מדויקים ובצמצומים

זהו פירוש דברי עץ חיים: "בתקון האורות מועטים". לכן התורה, הנמשכת משם, בנויה מפרטים מדויקים וממידות מוגדרות

9 ולכן מפורש בתורה סדר העלאת מ"ן דתקון הכל בדקדוקים שהוא משפט מעשה הקרבנות שיהיו מבהמות טהורים ומג' מיני בהמות לבד ושיהיו שחוטין דוקא ויש הרבה דברים שהקרבן נפסל בו

לכן סדר העלאת המ"ן של עולם התקון מפורט בתורה בדקדוק רב. כך הם דיני מעשה הקרבנות: עליהם להיות מבהמות טהורות, משלושה מיני בהמות בלבד, ולהישחט דוקא; ויש דברים רבים הפוסלים את הקרבן

מכיוון שההתעוררות מלמטה של התורה שייכת לעולם התקון, דיני הקרבנות מלאים בפרטים מדויקים. הבהמה צריכה להיות טהורה, מאחד משלושת המינים בלבד — בקר, כבשים או עזים — ולהישחט כהלכה; ופגמים רבים פוסלים אותה

וכן בענין ההקרבה איך ומה הרבה דקדוקין כו' כי כל התור' הוסדה בדרך זה בצמצומים ומדידות מפני שהיא מבחי' התקון שהאורות מצומצמים תוך הכלים ולכן מדקדק' ג"כ בכמה מיני צמצומים ודקדוקים כו'.

וכן יש דקדוקים רבים גם באופן ההקרבה ובשאלה מה מקריבים וכו'. כך נוסדה התורה כולה, בצמצומים ובמידות, מפני שהיא מבחינת עולם התקון, שבו האורות מצומצמים בתוך הכלים; לכן היא מדקדקת גם בסוגים רבים של צמצומים ופרטים וכו'

אותה הקפדה חלה גם על האופן שבו מקריבים ועל מה שמקריבים. התורה כולה בנויה על מידות ועל גבולות, מפני שהיא נובעת מעולם התקון, שבו האורות מצומצמים בתוך הכלים; לכן היא מדויקת בדרכים רבות

אבל יעקב העלה מ"ן לבחי' המקיף דתהו¹⁴ כנ"ל שהוא אור גדול בבחי' א"ס שלכן לא יכול הכלי להכילו ונשאר בבחי' מקיף

אבל יעקב העלה מ"ן לבחינת המקיף של התוהו, כפי שנאמר לעיל, שהוא אור גדול בבחינת אין סוף, ולכן הכלי אינו יכול להכילו והוא נשאר בבחינת מקיף.

יעקב, לעומת זאת, כיוון את ההתעוררות שלו מלמטה אל המקיף של עולם התוהו. אור זה גדול כל כך, בבחינת אין סוף, ששום כלי אינו יכול להכילו, ולכן הוא נשאר מקיף.

(לכך שלח המנחה שהוא העלאת מ"ן לשם) אף בהמות טמאות גמלים מניקות כו'. וכולן היו חיין ולא שחוטין כו'.

ובה גם בהמות טמאות, "גמלים מניקות" וכו'. וכולן היו חיות ולא שחוטות (לכן הוא שלח את המנחה, שהיא העלאת מ"ן לשם) וכו'.

לכן יכלה מנחתו — העלאת המ"ן שלו אל אותה בחינה — לכלול גם בהמות טמאות, כגון גמלים מניקות. כל הבהמות נשלחו גם כשהן חיות, ולא שחוטות.

כי להיות האור בבחי' א"ס לכן אין שם הצמצומים והדקדוקים כי א"ס ב"ה הוא כל יכול לסבול הכל אף טמאין ושיהיו חיין כו' שאין נמצא שם דקדוקים וצמצומים כלל.

מכיוון שהאור הוא בבחינת אין סוף, אין שם צמצומים ודקדוקים; אין סוף ברוך הוא יכול לסבול הכול, גם טמאות וגם כשהן בבחינת אין סוף אין צמצומים או פרטים מדוקדקים. אין סוף ברוך הוא, שהוא כל יכול, יכול לשאת הכול — גם בהמות טמאות וגם כשהן חיות — מפני ששם אין שום הגבלה או הגדרה.

קטע 5 • 101

הגמלים, החזיר והגבולות שלאחר מתן תורה

10 וכמארז"ל גבי חזיר שעתיד לחזור וליטהר¹⁵ היינו לע"ל שיבולע המות לנצח¹⁶ ואז יתגלה עצמות א"ס ויוכל גם חזיר להתעלות משא"כ עתה.

וכפי שאמרו חז"ל על החזיר, שהוא עתיד לחזור ולהיטהר, כלומר לעתיד לבוא, כש"בילע המוות לנצח"; אז תתגלה עצמות אין סוף, וגם החזיר יוכל להתעלות, שלא כמו עכשיו.

חז"ל דורשים את השם חזיר מלשון "לחזור": לעתיד לבוא הוא ייטהר. הדבר יתרחש כאשר המוות יתבטל ותתגלה עצמותו האין-סופית של ה', כך שגם החזיר יוכל להתעלות, דבר שאינו אפשרי עכשיו.

לכן יעקב ששלח המנחה לעשו שהוא העלאת מ"ן למקיף דתהו שבבחי' א"ס שלח ג"כ דברים טמאים ולכך שלח ג"כ גמלים מניקות כי אדרבה שרשן של גמלים הוא מאד נעלה

לכן יעקב, ששלח את המנחה לעשו, שהיא העלאת מ"ן למקיף של התוהו שבבחינת אין סוף, שלח גם דברים טמאים. משום כך שלח גם גמלים מניקות, שכן אדרבה, שורשם של הגמלים נעלה מאוד

מכיוון שמנחת יעקב כוונה למקיף של עולם התוהו, שבבחינת אין סוף, הוא יכול היה לכלול בה גם בהמות טמאות. הוא שלח דווקא גמלים משום ששורשם הרוחני גבוה מאוד, ולא נמוך כפי שאפשר היה לחשוב.

כמ"ש באליעזר עבד אברהם שלקח יו"ד גמלים מגמלי אדניו¹⁷ וכל טוב אדניו בידו והוא ענין כגמול עלי אמו¹⁸ כו' וכ"ז לא היה יכול לעשות רק יעקב וקודם מ"ת

כפי שכתוב על אליעזר עבד אברהם, שלקח עשרה גמלים מגמלי אדניו, "וכל טוב אדניו בידו"; וזהו ענין "כגמול עלי אמו" וכו'. וכל זה לא יכול היה לעשות אלא יעקב, ורק לפני מתן תורה

מעלתם של הגמלים נרמזת באליעזר, עבד אברהם, שלקח עשרה מגמלי אדניו, "וכל טוב אדניו בידו", וכן במילה "גמל", המזכירה את "כגמול עלי אמו". רק יעקב יכול היה לעשות זאת, ורק לפני מתן תורה בסיני

אבל אנחנו כבר ניתן לנו התורה מבחי' התקון ומה שהוא טמא ואסור ע"פ התורה הוא מרוחק ולא יוכל להתעלות כלל כו' והכרת תכרת הנפש באכלה חלב¹⁹ כו' וכיוצא:

אבל לנו כבר ניתנה התורה מבחינת עולם התיקון, ומה שטמא ואסור על פי התורה מרוחק ואינו יכול להתעלות כלל כו'; ו"הכרת תכרת הנפש" על אכילת חלב כו' וכיוצא בזה

כעת, לאחר שקיבלנו את התורה שמבחינת עולם התיקון, מה שהתורה מגדירה כטמא או כאסור מרוחק מן הקדושה ואינו יכול להתעלות. לכן אכילת חלב אסור כרוכה בעונש הכרת החמור

בעבודה

דעת רחבה, כמו הכלים של תיקון, יכולה להכיל יחד שיקולים מנוגדים, כגון חסד ודין. אף שהמאמר מראה שהאור הנעלה ביותר נעלה מכל גבול, הוא מסיים בכך שעבורנו, לאחר מתן תורה, הדרך אל ה' עוברת דרך דיניה המדויקים של התורה: את מה שהתורה אוסרת אי אפשר להעלות.

שאלות לשיחה

1. מדוע האתערותא דלתתא צריכה להתאים לסוג השפע שאותו מבקשים להמשיך?
2. כיצד משל הדיין הצר-אופקים והרחב-האופקים מסביר את ההבדל בין תהו לתיקון?
3. מדוע, לפי המאמר, דיני הקרבנות של התורה מדויקים כל כך?
4. מה אפשר ליעקב לשלוח בעלי חיים טמאים וחיים כמתנה, ומדוע איננו יכולים לעשות זאת?
5. מה מלמדות טהרתו העתידית של החזיר והשורש הנעלה של הגמל על היחס בין האין-סוף לטמא?

הערות

פסקה 1

1 ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם

תפילת יעקב לפני פגישתו עם עשו; המאמר מפרש את הזכרת האבות כבקשה להמשיך את האורות המקיפים שלהם.

בראשית ל"ב:10 Genesis 32:10

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי יִצְחָק ה' הָאֵלֹהִים אֵלֵי שׁוֹב לְאַרְצְךָ וְלְמוֹלָדְתְּךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ:

And Jacob said: 'O G-d of my father Abraham, and G-d of my father Isaac, O L-RD, who saidst unto me: Return unto thy country, and to thy kindred, and I will do thee good;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לב, י.

2 הצילני נא מיד עשו

יעקב מבקש להינצל מעשו; כאן ההצלה באה כתוצאה מהמשכת אור התורה.

בראשית ל"ב:12 Genesis 32:12

הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֶשָׂו כִּי־יָרָא אֹנְכִי אֹתוֹ פְּרִיבֹא וְהִכְנִי אִם־עַל־כְּנִים:

Deliver me, I pray Thee, from the hand of my brother, from the hand of Esau; for I fear him, lest he come and smite me, the mother with the children.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 2

3 ויחץ את העם

יעקב מחלק את מחנהו לשניים לפני פגישתו עם עשו; המאמר מוצא במספר שניים דמיון לתורה.

בראשית ל"ב:8 Genesis 32:8

וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ וַיַּחַץ אֶת־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְאֶת־הַצֹּאן וְאֶת־הַבָּקָר וְהַגְּמָלִים לְשְׁנֵי מַחֲנֹת:

Then Jacob was greatly afraid and was distressed. And he divided the people that was with him, and the flocks, and the herds, and the camels, into two camps.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 ההפרש בין עולם התהו לעולם התיקון

הקטע דן במחזור הקוסמי הקודם (שמיטה), שנבע ממדת החסד בלבד והיה "כולו טוב וחסד", וכן בשיטת הארז"ל ביחס לעולמות הקדומים. הוא מדגים את אופן הפעולה של מדה אחת, שהמאמר הזה מקשר לתורה

הערת קה"ת

ראה ע"ח שער הכללים פ"א, פ"ב. שער עגולים ויושר ענף ד. ובכ"מ. לקמן נא, ד. ואילך.

5 עולם התהו לעולם התיקון

הערת קה"ת מפנה לעץ חיים של הארז"ל (בין השאר, שער העיגולים

והיושר, ענף 4) בעניין ההבדל בין תהו לתיקון.

עץ חיים א'ה' ו'5-6 Sefer Etz Chaim 1:5-6

... אבל הענין הוא כך ומוכן במ"ש בענף ד' ענין א"ק ואיך כל העולמות הם ענפים ומסתעפים ממנו עד שנמצא כי עולם האצילות אינו רק לבוש אל נה"י דא"ק שהם בחי' רגליו לבד וכבר ידעת כי עולם העשיה הוא נגד המלכות [דא"ק] אשר מקומה היה אב"א עם ז"א בתנה"י שלו לבד נמצא כי עולם האצילות אינו [אלא] (אפי') בערך עולם עשיה שהוא מלכות דא"ק נמצא כי כל עסקינו בס"ה בעולם האצילות אפי' בג"ר אינו [רק] (אפי') בחי' עולם עשיה דא"ק שהוא מלכות דא"ק אבל בג"ר דא"ק אסור לעשות כן ואפי' ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

6 התהו . . זה תחת זה . . בציוור קוין

מאמר משנת 5568 (1807-08) על הפסוק "והארץ היתה תהו", שבראשית נדון אותו הבדל בין ספירות התהו והנפרדות לקווי התיקון, כפי שמציינת ההערה.

הערת קה"ת

ראה לעיל ט, ד. וראה ד"ה והארץ היתה תהו תקס"ח בתחלתו. ובד"ה אחרי מות תרמ"ט סעי' ג.

7 ג"פ קדוש

האמירה המשולשת של המלאכים "קדוש קדוש קדוש"; כאן שלוש החזרות משקפות את שלושת קווי התיקון.

ישעיהו ו'3:3 Isaiah 6:3

וַיִּקְרָא זֶה אֶל־זֶה וַאֲמַר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֵא כְלֵהָאָרֶץ כְּבוֹדִי:

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is the L-RD of hosts; The whole earth is full of His glory.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

8 והייתם לי סגולה

ה' קורא לישראל סגולה; המאמר מפרש את שלוש נקודות הסגול כרמז לשלושת קווי התיקון.

שמות י"ט:5 Exodus 19:5

וְעַתָּה אִם־שָׁמוּעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי וְהָיִיתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לִי כָל־הָאָרֶץ:

Now therefore, if ye will hearken unto My voice indeed, and keep My covenant, then ye shall be Mine own treasure from among all peoples; for all the earth is Mine;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות יט, ה.

פסקה 4

9 וזהו הנקי' בחינת כ' קוין . . אבל בתקון שהת"ת מכריע בין חו"ג

לפי ההערה, הקטע מצוטט באור התורה על וישלח, שם מביא הצמח צדק את הסבר אדמו"ר חזקן לשני קווי התהו ולשלושת קווי התיקון

הערת קה"ת

מובא באוה"ת פ' וישלח רמד, א. ראה תו"ח פ' בראשית ט, א.

פסוקה 5

10 ויחץ את העם
חלוקת המחנה לשני מחנות, המתפרשת כאן כדרך שבה התאים יעקב את עצמו למבנה התווה.

בראשית ל"ב:ח: Genesis 32:8

וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצָּר לוֹ וַיַּחַץ אֶת־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְאֶת־הַצֹּאן וְאֶת־הַבָּקָר וְהַגְּמָלִים לְשְׁנֵי מַחֲנֹת:

Then Jacob was greatly afraid and was distressed. And he divided the people that was with him, and the flocks, and the herds, and the camels, into two camps.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 6

11 עוֹזִים מֵאֲתֵימ
רשימת בעלי החיים במנחת יעקב לעשו, המתפרשת כאן כהעלאת מין.

בראשית ל"ב:ט"ו: Genesis 32:15

עוֹזִים מֵאֲתֵימ וּתְשִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים מֵאֲתֵימ וְאֵילִים עֶשְׂרִים: two hundred she-goats and twenty he-goats, two hundred ewes and twenty rams,

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

12 השחיטה כשרה בזה
דין התלמוד, המצוטט בהערת קה"ת, ששחיטת קרבן כשרה גם אם נעשתה בידי מי שאינו כהן.

ברכות ל"א: Berakhot 31a

הערת קה"ת

ברכות לא, א וש"נ.

פסוקה 7

13 גמלים מיניקות
במנחת יעקב נכללו גמלים מיניקות, אף שהגמל אינו בהמה טהורה.

בראשית ל"ב:ט"ז: Genesis 32:16

גְּמָלִים מִיִּנְיֻקוֹת וּבְנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים פָּרוֹת אַרְבָּעִים וּפָרִים עֶשְׂרֵה אֶתְנַת עֶשְׂרִים וְעֶזְרֵם עֶשְׂרֵה:

thirty milch camels and their colts, forty kine and ten bulls, twenty she-asses and ten foals.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לב, טז.

פסוקה 9

14 אבל יעקב העלה מין לבחי' המקיף דתהו
לפי ההערה, נראה שהכוונה בעמוד זה למאמר שלנו, האומר שההמשכה שלהם הייתה "כמו התורה שלמעלה", ומוסיף: "עייני מ"ש מזה קצת על פסוק וישלח יעקב". הדברים קושרים את עבודת יעקב כאן לבחינת תורה שלמעלה מן התורה המסודרת של עולם התיקון.

הערת קה"ת

בלקו"ת שלה נא, א כנראה שמציין לכאן "שהמשכתם היה כמו בתורה שלמעלה (ועמ"ש קצת כעין זה ע"פ וישלח יעקב)". מובא באוה"ת נ"ך כרך א ער תרנ"ה. ומציין גם לקו"ת חקת ס, א.

פסוקה 10

15 וכמארו"ל גבי חזיר שעתיד לחזור וליטרה
ההערה מפנה את הקורא לשל"ה על חיי שרה בעניין המסורת שהחזיר ייטרה לעתיד לבוא.

הערת קה"ת

ראה של"ה פי חיי שרה. מדרש תלפיות ענף חזיר בשם רבינו בחיי. סי' הקנה. לקו"ת ד"ה וכל בניך ס"ג. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בהמשך מים רבים תרל"ו ע' פד. ובכ"מ. סה"ש תנשי"א ח"א ע' 162 ובמ"מ לשם.

16 שיבולע המות לנצח

הנבואה שה' יבלע את המוות לנצח; כאן הכוונה לזמן שבו גם הטמא יוכל להתעלות.

ישעיהו כ"ה:ח: Isaiah 25:8

כִּלְעַ הַמּוֹת לְנֶצַח וּמָחָה אֲדֹנָי ה' דְּמָעָה מֵעַל כָּל־פָּנִים וְחָרַפְתָּ עִמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל־הָאָרֶץ כִּי ה' דָּבָר:

He will swallow up death for ever; And the L-rd GOD will wipe away tears from off all faces; And the reproach of His people will He take away from off all the earth; For the L-RD hath spoken it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 יי גמלים מגמלי אדוניו

אליעזר לוקח עשרה מגמלי אברהם, "וכל טוב אדוניו בידו"; המאמר משתמש בכך כדי להראות את שורשם הנעלה של הגמלים.

בראשית כ"ד:י"ג: Genesis 24:10

וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֶשְׂרֵה גְמָלִים מִגְּמָלֵי אֲדֹנָיו וַיֵּלֶךְ וְכָל־טוֹב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־אַרְם נַהֲרַיִם אֶל־עִיר נַחוֹר:

And the servant took ten camels, of the camels of his master, and departed; having all goodly things of his master's in his hand; and he arose, and went to Aram-naharaim, unto the city of Nahor.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית כד, י.

18 כגמול עלי אמו

"כגמול עלי אמו"; המילה "גמול" נקשרת ל"גמלי".

תהילים קל"א:ב': Psalms 131:2

אִם־לֹא שׁוֹיֵתִי וְדוֹמָמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֹל עָלִי אִמּוֹ כְּגָמֹל עָלִי נַפְשִׁי:

Surely I have stilled and quieted my soul; Like a weaned child with his mother; My soul is with me like a weaned child.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלא, ב.

19 והכרת תכרת הנפש באכלה חלב

עונש הכרת שקובעת התורה על אכילת חלב אסור מובא כדי להראות עד כמה איסורי התורה מחייבים אותנו.

ויקרא ז':כ"ה: Leviticus 7:25

כִּי כָל־אֹכֵל חֶלֶב מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַה' וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמִּיהָ:

For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the L-RD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)



Likkutei Torah

הפרשה החסידית

על המהדורה

Hebrew text of Torah Ohr and Likkutei Torah and their marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes): © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

ליקוטי תורה: תרגום: CC BY 4.0. תעתיק: CC BY-NC 4.0. likuteitorah.com. תורגם מהמהדורה האנגלית של

דרך Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Sefer Etz Chaim (Public Domain).

כשלושון המאמר לצדו, (openai/gpt-6-luna-pro:batch) בעזרת בינה מלאכותית likuteitorah.com התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

· 5725 Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי. likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

© likuteitorah.com. או לספריית ליובאוויטש Sefaria מיום חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-

מתוך likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayishlach/3/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק